

Venüs Zamanı

Güneş battıktan sonra batıda pırl pırl parlayan gezegen Venüs. Bu sıralar Venüs'le ilgili çok konuşacağız, yazacağız. Neden mi? Öncelikle, gezegen bu ayın başlarında gökyüzünde en yüksek konumunda. Ay sonundaysa en yüksek parlaklığına ulaşıyor. Dolayısıyla bu ay boyunca Venüs'ü doya doya izleyebileceğiz. Mayıs ayı boyunca ufkun üzerinde hızla alçalacak ve Mayıs sonuna doğru gözden kaybolacak olsa da, en önemli olay 6 Haziran'da gerçekleşecek. Venüs Güneş'in önünden geçecek. Bu, yüzyılın en önemli gök olaylarından biri, çünkü aynı geçiş bir daha ancak Aralık 2117'de olacak. Dolayısıyla büyük bir ihtimalle hiçbirimiz bir daha Venüs'ü Güneş'in önünden geçerken göremeyeceğiz. Venüs geçişiyle ilgili ayrıntılı bilgiyi önümüzdeki sayılarda vereceğiz. Bu ay hazır Venüs gökyüzündeki en yüksek ve en parlak konumuna ulaşmışken onu biraz yakından tanıyalım.

Venüs ve Dünya, Güneş Sistemi'nde birbirine en çok benzeyen iki gezegen. Tek yumurta ikizleri değil ama büyüklük, Güneş'e uzaklık ve kütle olarak birbirlerine benzerler. Venüs'ün yüzeyi, tıpkı Dünya'nın olduğu gibi kayasal yapıda ve jeolojik olarak etkin. Üstelik iki gezegenin iç yapıları da birbirine çok benziyor. Ne var ki gökyüzündeki parlaklığı nedeniyle güzellik tanrıçasının adını alan bu gezegen pek de konuksever değil.

Venüs atmosferindeki karbon dioksit miktarı bizdekinin 250.000 katı kadar. Ayrıca Dünya atmosferinin çok büyük kısmını oluşturan azot ve oksijen, Venüs atmosferinde serbest olarak hemen hemen hiç yok. Bu kadar yoğun karbon dioksit ve sülfürik asitten oluşan bulutlar, gezegeni adına hiç de yakışmayan şekilde tam bir cehenneme dönüştürmüştür.

Venüs'ün atmosferi o kadar kalın ki, yüzeyindeki atmosfer basıncı yeryüzünde deniz seviyesinde-

ki basıncın 93 katı. Atmosfer, üç farklı kalın bulut katmanından oluşuyor ve bunlar yeryüzündeki bulutlarla kıyaslanamayacak kadar kalın. Üstteki iki kalın bulut katmanı, sülfürik asit parçacıklarından oluşan çok da yoğun olmayan bir pus katmanı gibi. Alt katmansa daha yoğun, geçirgenliği az ve yeryüzündeki gibi parçalı bulutlardan oluşuyor. Bu bulutlardan kaynaklanan sülfürik asit yağmurlarının aşağı doğru düşerken, sıcaklığın etkisiyle yere ulaşmadan buharlaştığı tahmin ediliyor. Gezegen o kadar kuru ki, atmosferindeki tüm su yüzeye yağsaydı, sadece 2-2,5 cm kalınlığında bir su katmanı oluşturabilirdi.

Gezegen bugün bir cehennem olsa da geçmişte büyük olasılıkla Dünya'daki ilkel koşullara sahipti. Bu sırada gezegende ilkel yaşam biçimleri oluşmuş olabilir. Hatta bazı mikroorganizmaların gezegenin çetin koşullarına karşın hâlâ varlığını sürdürüyor olması da mümkün. Bu nedenle araştırmacılar Venüs defterini tümünden kapamış değil.

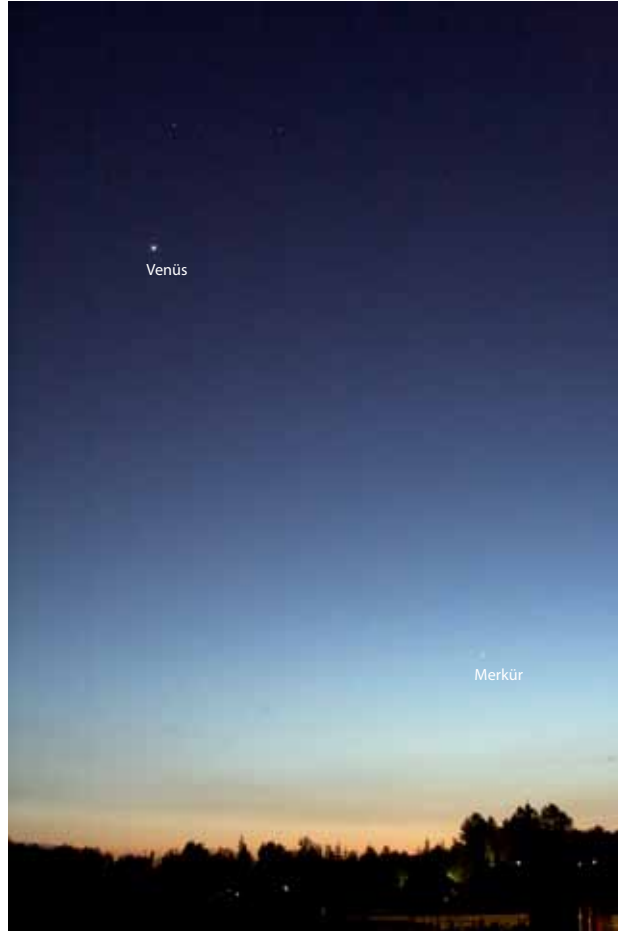
Biz gökyüzü gözlemcileri açısından ele alacak olursak, Venüs adını kesinlikle hak ediyor. Yakından öyle olmasa da Dünya'dan görüldüğü kadarıyla tam anlamıyla bir güzellik tanrıçası. Bu güzellik tanrıçasını birkaç ay batı ufku üzerinde, birkaç ay doğu ufku üzerinde görürüz. Venüs'ü sabah Güneş doğmadan önce ya da akşam Güneş battıktan sonra belli sürelerle görebiliriz. Akşam hava karardıktan bir süre sonra Güneş ufkun iyice altına indiğinde Venüs de ufkun altında kalır. Sabah ta Güneş doğmadan bir süre önce doğar ve havanın aydınlanmasıyla gözden kaybolur.

Bu durum yalnızca Venüs'e özgü değil. Merkür de benzer şekilde hareket eder. Hatta Merkür Güneş'e Venüs'ten daha yakın olduğundan gözlenebileceği süreler daha kısadır. Bu nedenle Merkür'ü genellikle göremeyiz.

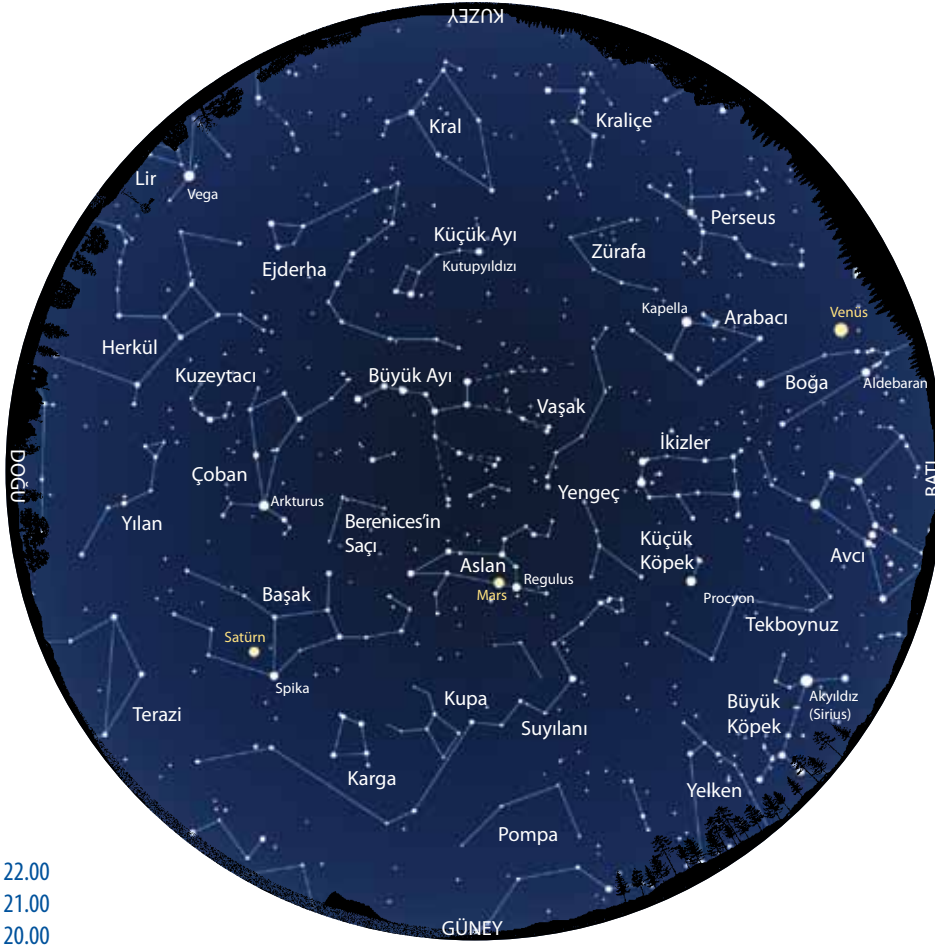
Merkür ve Venüs yörüngelerinde dolanırken dönemsel olarak Güneş'e yakınlaşıp uzaklaşırlar. Güneş'in önünden ya da arkasından geçtikten sonra tekrar ufukta yükselirler. Aslında yörüngeleri yuvarlaktır, ama bizim bakış doğrultumuz nedeniyle Güneş'e doğru ya da Güneş'ten uzağa doğru hareket ediyor gibi görünürler. Venüs Güneş'e daha uzak olduğundan onun bu dönemleri Merkür'ünkinden daha uzundur. Bu iki gezegen Güneş'e bizden daha yakın olduklarından Güneş'le aramızdan da geçebilirler. Diğer gezegenlerin yörüngeleri bizimkinden daha geniş olduğundan onları hiçbir zaman Güneş'in önünden geçerken göremeyiz.

Merkür ve Venüs tıpkı Ay gibi evrelerden geçerler. Yörüngelerinde dolandıkları sırada Güneş'le aramıza doğru ilerlerken, bize bakan yüzleri giderek daha az aydınlanır ve hilal biçiminde görünürler. Özellikle Venüs bu sırada bize yaklaştığından bir dürbünle bile hilal biçimi seçilebilir. Mayıs ortaları Venüs'ü hilal biçiminde görmek için iyi bir zaman.

Venüs'ü Nisan başlarında Güneş battıktan dört saat sonrasında kadar görebileceğiz. Ayın 29'undaysa en yüksek parlaklığına ulaşacak.

26 Mayıs 2007'de Ankara'da çekilen bu fotoğrafta batı ufku üzerinde Merkür ve Venüs görülüyor. Yukarıdaki iki yıldızsa İkizler'in parlak yıldızları Polluks ve Kastor

4 Nisan

Mars ile Ay yakın görünümde

6 Nisan

Satürn, Ay ve Spika yakın görünümde

18 Nisan

Merkür en büyük batı uzanımında (27°)

19 Nisan

Merkür ile Ay yakın görünümde

25 Nisan

Venüs ile Ay yakın görünümde

1 Nisan 22.00
15 Nisan 21.00
30 Nisan 20.00

Nisan'da Gezegenler ve Ay

Merkür, ayın son haftasında Güneş'ten görünür uzaklığı 27 dereceye kadar artacak olan Merkür sabahları gündeğümünde. Güneş'ten uzak olmasına karşın ufuktan ancak 10 derece kadar yükseleceği için uygun hava koşullarında bile görülmesi zor.

Venüs Nisan sonunda bu yılın akşam gökyüzündeki en parlak durumuna ulaşacak. O kadar parlak ki, batı ufku gözden kaçırmak olanaksız. Ayın ilk haftası M45 açık yıldız kümesi civarında bulunacak olan Venüs, 3 ve 4 Nisan akşamları kümenin önünde görünecek. Bu, gökyüzü fotoğrafçılığı meraklıları için iyi bir fırsat. Venüs 25 Nisan'da Ay ile yakın konumda gözlenebilir.

Mars ay boyunca gecenin neredeyse tamamında gökyüzünde. Kızıl gezegen Aslan Takımyıldızı'nın parlak yıldızı Regulus ile yakın konumda. Mars 4 Nisan akşamı Ay'ın yaklaşık 10 derece yakınında olacak.

6 Nisan akşamı güneydoğu ufku

Jüpiter ayın ilk yarısı günbatımından sonra kısa sürelerle batı ufku üzerinde gözlenebilecek. 22 Nisan akşamı hilâl evresindeki Ay'ın hemen solunda yer alacak.

Havanın kararmasıyla birlikte doğan **Satürn** tüm gece gökyüzünde. Gezegen

25 Nisan akşamı batı-güneybatı ufku

Başak Takımyıldızı'nın en parlak yıldızı Spika'yla yan yana görülecek. 6 Nisan akşamı Ay da bu ikiliye katılacak.

Ay 6 Nisan'da dolunay, 13 Nisan'da sondördün, 21 Nisan'da yeniay, 29 Nisan'da ilkördün hallerinde olacak.